

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Γενική Γραμματεία
Αντεγκληματικής Πολιτικής

Μεταχείριση ΛΟΑΤΚΙ+ κρατούμενων

ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ

ΑΘΗΝΑ 2024

**Μεταχείριση
ΛΟΑΤΚΙ+ κρατούμενων
ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
Γενική Γραμματεία
Αντεγκληματικής Πολιτικής

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
Γενική Γραμματεία
Αντεγκληματικής Πολιτικής

Περιεχόμενα

Πρόλογος έκδοσης	3
Εισαγωγή	4
Σκοπός	6
Διεθνές και ευρωπαϊκό πλαίσιο	7
Εθνικό πλαίσιο	11
Γλωσσάρι εννοιών	15
Βιβλιογραφία.....	24

Πρόλογος έκδοσης

Η παρούσα έκδοση αποτελεί ένα πλαίσιο αναφοράς για τους ΛΟΑΤΚΙ+ κρατούμενους και τον τρόπο μεταχείρισής τους. Μπορεί να αξιοποιηθεί από όλους όσοι τη διαβάσουν για να αναγνωρίσουν δικαιώματα και υποχρεώσεις τους στο πλαίσιο του σωφρονιστικού συστήματος της χώρας μας.

Σκοπός είναι η προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων όλων των κρατούμενων, και συγκεκριμένα των ΛΟΑΤΚΙ+ κρατούμενων, και η μεταχείρισή τους με τρόπο που να τα διασφαλίζει και να βελτιώνει την καθημερινότητα των κρατούμενων και των σωφρονιστικών υπαλλήλων.

Η πρωτοβουλία συμπλέει με την Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ ως προς την ενημέρωση, εκπαίδευση και κατάρτιση των σωφρονιστικών υπαλλήλων για τη διασφάλιση της αξιοπρέπειας των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων και την αποφυγή κάθε μορφής παρενόχλησης.

Με την παρούσα έκδοση η Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής επιδιώκει να εξοπλίσει τους σωφρονιστικούς υπαλλήλους με τα κατάλληλα μέσα και εργαλεία, και τις απαραίτητες γνώσεις, ώστε να αλληλεπιδρούν θετικά με κρατούμενους με διαφορετικό υπόβαθρο και ανάγκες, να αναγνωρίζουν τη διαφορετικότητα και την πολυμορφία ως συνθήκη ζωής στα σωφρονιστικά καταστήματα, και να συμβάλλουν με τη δράση τους στην εξάλειψη των διακρίσεων και τη μεταχείριση των κρατούμενων με τρόπο που βασίζεται στα ανθρώπινα δικαιώματα και το κράτος δικαίου.

Για τη Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής

Η Γενική Γραμματέας Αντεγκληματικής Πολιτικής

Δήμητρα Λυγούρα

Εισαγωγή

Η αρχή της ισότητας και η εξάλειψη των διακρίσεων αποτελούν βασικές αξίες και θεμελιώδη δικαιώματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της χώρας μας. Ταυτόχρονα, οι κοινωνίες και οι κοινωνικές δομές χαρακτηρίζονται από πολυμορφία, κάτι που καθιστά αναγκαία την κατανόηση και διαχείρισή της, την αποδοχή της διαφορετικότητας, την εμπέδωση της ισότητας και την επιδίωξη της συμπερίληψης.

Τις τελευταίες δεκαετίες, νομοθετικές εξελίξεις, νομολογίες και πρωτοβουλίες πολιτικής σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο επιδιώκουν την αντιμετώπιση φραγμών που συνδέονται με διακρίσεις για την ταυτότητα και την έκφραση φύλου. Αυτές βελτιώνουν τη ζωή πολλών ανθρώπων και συμβάλλουν στην οικοδόμηση πιο ισότιμων και ανοιχτών κοινωνιών, μεταξύ άλλων και για τα ΛΟΑΤΚΙ+ και μη δυαδικά άτομα.

Η αποδοχή και η στήριξη της διαφορετικότητας για ίσα δικαιώματα, δεν μεταφράζονται πάντα σε βελτίωση της ζωής των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων. Συνεχίζουν να υφίστανται διακρίσεις σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, και ορισμένα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα δυσκολεύονται να εκφράζονται ανοιχτά για την ταυτότητα / έκφραση φύλου και για τα χαρακτηριστικά φύλου.

Σε όλο τον κόσμο ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα που βρίσκονται σε προληπτική κράτηση ή εκτίουν την ποινή τους αντιμετωπίζουν κινδύνους διακρίσεων και κακοποίησης. Εκτίθενται σε κίνδυνο στιγματισμού, εκφοβισμού και παραβίασης των δικαιωμάτων τους εξαιτίας προκαταλήψεων, στερεότυπων, άγνοιας

αλλά και καθώς αποτελούν μειονότητα σε σύγκριση με τον ευρύτερο αριθμό των κρατούμενων.

Βασικό καθήκον των σωφρονιστικών υπαλλήλων είναι η φροντίδα και η εποπτεία όλων των κρατούμενων με τρόπο που να τους αναγνωρίζει τα δικαιώματά τους και να εξασφαλίζει την προστασία τους, καθώς όλοι τους έχουν τα ίδια ανθρώπινα δικαιώματα και δεν επιτρέπεται οποιοδήποτε είδος διακριτικής μεταχείρισης μεταξύ τους.

Η κατανόηση των αναγκών των ΛΟΑΤΚΙ+ κρατούμενων εκ μέρους των σωφρονιστικών υπαλλήλων έχει ιδιαίτερη σημασία και σπουδαιότητα για την εξασφάλιση αξιοπρεπών όρων διαβίωσης και για την προστασία των δικαιωμάτων τους, δεδομένων των συνθηκών που συνεπάγεται ο εγκλεισμός.

Σκοπός

Σκοπός του πλαισίου αναφοράς είναι η παροχή βασικών κατευθυντήριων γραμμών, και η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των σωφρονιστικών υπαλλήλων σχετικά με θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας, έκφρασης και χαρακτηριστικών φύλου, με στόχο την προστασία των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ+ κρατούμενων κατά την περίοδο έκτισης της ποινής τους και την ενίσχυση της έννοιας της συμπερίληψης.

Το πλαίσιο αναφοράς για τη μεταχείριση των ΛΟΑΤΚΙ+ κρατούμενων συνιστά έναν οδικό χάρτη με κατευθυντήριες αρχές και κανόνες για την καταπολέμηση των διακρίσεων και την εξασφάλιση της ισότητας, και ένα κείμενο διακήρυξης αρχών που πρέπει να διέπουν τη συμπεριφορά και τη στάση των σωφρονιστικών υπαλλήλων, οι οποίοι οφείλουν να εφαρμόζουν τη γενική αρχή της απροκατάληπτης και με κοινωνική ευαισθησία προσέγγισης του κρατούμενου, που αποτελεί ειδικότερη αρχή της χρηστής διοίκησης.

Επιδίωξη είναι να επισημανθεί ο σεβασμός της τιμής και της αξιοπρέπειας για λόγους σεξουαλικού προσανατολισμού, έκφρασης, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου των προσώπων που εκτίουν την ποινή τους στα σωφρονιστικά καταστήματα της χώρας μας.

Διεθνές και ευρωπαϊκό πλαίσιο

Η ισότητα και η απαγόρευση των διακρίσεων αποτελούν βασικές αξίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Κατοχυρώνονται στην **Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου** (Council of Europe, 1950), που είναι και η πρώτη σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης και ο ακρογωνιαίος λίθος όλων των δραστηριοτήτων του, στη **Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση** (European Commission, 1992), τον **Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων** (European Commission, 2000) και τη **Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης** (European Commission, 2007). Σύμφωνα με τις αξίες αυτές, όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ίσοι ως προς την αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα. Όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι παγκόσμια, αλληλοσυμπληρωματικά, αδιαίρετα και αλληλεξαρτώμενα.

Σε διεθνές και ευρωπαϊκό πλαίσιο αναγνωρίζεται ότι ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου είναι ουσιαστικοί παράγοντες για την αξιοπρέπεια και την ανθρώπινη υπόσταση κάθε ατόμου και δεν πρέπει να είναι αιτία διάκρισης ή εκμετάλλευσης. Ταυτόχρονα, πολλά κράτη εισάγουν στη διπλωματική ατζέντα τους τη διάσταση της προστασίας των ατόμων ΛΟΑΤΚΙ+ ως ευάλωτη ομάδα ατόμων.

Προς την κατεύθυνση αυτή η Διεθνής Επιτροπή Νομικών και η Διεθνής Υπηρεσία για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα έθεσαν σε κίνηση σχέδιο για την ανάπτυξη μιας σειράς αρχών. **Οι Αρχές της Yogyakarta** (The Yogyakarta Principles, 2006), όπως ονομάστηκαν, αποτελούν έναν οικουμενικό οδηγό

για την εφαρμογή της διεθνούς νομοθεσίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις παραβιάσεις που σχετίζονται με τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου.

Σύμφωνα με σύσταση του Ευρωπαϊκού Επιτρόπου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (European Commission, 2008), οι Αρχές της Yogyakarta πρέπει να εφαρμόζονται από όλα τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Η Αρχή 9 Το δικαίωμα ανθρώπινης μεταχείρισης κατά την κράτηση αναφέρει ότι «κάθε πρόσωπο που στερείται την ελευθερία του θα πρέπει να τυγχάνει ανθρώπινης μεταχείρισης, με σεβασμό για την αξιοπρέπειά του ως ανθρώπου. Ο σεξουαλικός προσανατολισμός και η ταυτότητα φύλου αποτελούν αναπόσπαστα στοιχεία της αξιοπρέπειας του προσώπου.».

Σύμφωνα με αυτήν τα κράτη οφείλουν:

- Να **διασφαλίζουν ότι οι συνθήκες κράτησης δεν περιορίζουν περαιτέρω τα πρόσωπα** λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού, ούτε τα εκθέτουν σε βία, απαράδεκτη μεταχείριση ή σωματική, ψυχική ή σεξουαλική κατάχρηση.

- Να **παρέχουν επαρκή πρόσβαση στην ιατρική φροντίδα** και κατάλληλες συμβουλές για τις ανάγκες όσων βρίσκονται υπό κράτηση, αναγνωρίζοντας κάθε ιδιαίτερη ανάγκη των προσώπων που συνδέεται με τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό ή την ταυτότητα φύλου,

συμπεριλαμβανομένων αυτών που αφορούν την αναπαραγωγική ικανότητα, την πρόσβαση στις πληροφορίες και τη θεραπεία σχετικά με τον HIV / AIDS και την πρόσβαση σε ορμονική ή άλλη θεραπεία, όπως και σε διαδικασία διόρθωσης φύλου, όταν είναι επιθυμητή.

- **Να διασφαλίζουν**, κατά το μέτρο του δυνατού, **ότι όλοι οι κρατούμενοι συμμετέχουν στις αποφάσεις σχετικά με τις συνθήκες της κράτησής τους**, ώστε να είναι συμβατές με τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό και την ταυτότητα του φύλου τους.

- **Να λάβουν προστατευτικά μέτρα** για όλους τους κρατούμενους που είναι ευάλωτοι σε βίαιη μεταχείριση ή κατάχρηση λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού, της ταυτότητας φύλου ή της εκδήλωσης του φύλου και να διασφαλίζουν, στο μέτρο του πρακτικής εφικτού, ότι τέτοια προστατευτικά μέτρα δεν συνεπάγονται ευρύτερους περιορισμούς των δικαιωμάτων τους από εκείνους που βιώνει ο γενικός πληθυσμός στο σωφρονιστικό κατάστημα.

- **Να διασφαλίζουν ότι οι συζυγικές επισκέψεις, όταν επιτρέπονται, αφορούν σε ίση βάση** όλους τους κρατούμενους, άσχετα από το φύλο του συντρόφου τους.

- **Να παρέχουν διευκόλυνση για την ανεξάρτητη εποπτεία της κράτησης από το κράτος**, καθώς και από τις μη κυβερνητικές οργανώσεις, συμπεριλαμβανομένων των οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στην σφαίρα του σεξουαλικού προσανατολισμού και της ταυτότητας φύλου.

Η **Σύσταση CM/Rec(2010)5** (European Commission, 2010) της Επιτροπής Υπουργών των κρατών μελών προτείνει μέτρα για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου.

Τέλος, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην ανακοίνωσή της **Ένωση ισότητας: Στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ 2020** (European Commission, 2020) αναφέρει ότι «οι διακρίσεις, η βία και το μίσος κατά ΛΟΑΤΚΙ ατόμων αντιβαίνουν στις θεμελιώδεις αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πρέπει να εκλείψουν.». Στη Στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ 2020-2025 αποτυπώνονται 4 άξονες για αντιμετώπιση των διακρίσεων κατά των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, τη διασφάλιση της προστασίας των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, την οικοδόμηση κοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς των ΛΟΑΤΚΙ+ και τον ηγετικό ρόλο (που πρέπει να αναλάβει η ΕΕ) στο αίτημα υπέρ της ισότητας των ΛΟΑΤΚΙ+ σε παγκόσμιο επίπεδο, με την καταγραφή της ανάγκης για παρεμβάσεις σε πολλούς και διαφορετικούς τομείς, όπως η εργασία, η υγεία, το προσφυγικό, η καταπολέμηση της ρητορικής μίσους και η προαγωγή της ισότητας των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων.

Εθνικό πλαίσιο

Το γενικό πλαίσιο της απαγόρευσης των διακρίσεων στην ελληνική έννομη τάξη απορρέει από θεμελιώδεις συνταγματικές διατάξεις. Στο **Σύνταγμα της Ελλάδας** (Βουλή των Ελλήνων, 2019) ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου (άρθρο 2, §1), η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και η συμμετοχή στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας (άρθρο 5, §1), η απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας, χωρίς διάκριση εθνικότητας, φυλής, γλώσσας και θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων (άρθρο 5, §2), η ελευθερία θρησκευτικής συνείδησης (άρθρο 13, §1), το απαραβίαστο της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής (άρθρο 9, §1) και το δικαίωμα στην εργασία (άρθρο 22) διαμορφώνουν ένα επαρκές νομοθετικό καθεστώς προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Παράλληλα, με τον **N.927/1979**, όπως τροποποιήθηκε με το N.4285/2014 (Α'-191) (Βουλή των Ελλήνων, 2014), υπάρχει μέριμνα για την τιμωρία κάθε δημόσιας υποκίνησης, πρόκλησης, διέγερσης ή προτροπής, με πρόθεση, σε πράξεις ή ενέργειες που είναι δυνατόν να προκαλέσουν διακρίσεις, μίσος ή βία και στρέφονται κατά προσώπων ή ομάδων προσώπων που προσδιορίζονται με βάση τη φυλή, το χρώμα, τη θρησκεία, τις γενεαλογικές καταβολές, την εθνική ή εθνοτική καταγωγή, το σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου ή την αναπηρία.

Με τον **N.4285/2014** (Α'-191) τροποποιήθηκαν οι διατάξεις του αντιρατσιστικού νόμου (N.927/1979),

προκειμένου οι τελευταίες να είναι αντίστοιχες με την Απόφαση / Πλαίσιο του 2008/913/ΔΕΥ του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στις 22/11/2008 «για την καταπολέμηση ορισμένων μορφών και εκδηλώσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου». Εισάγονται οι όροι σεξουαλικός προσανατολισμός και ταυτότητα φύλου ως βάση διάκρισης και ως χαρακτηριστικά των ρατσιστικών εγκλημάτων. Στον ίδιο νόμο θεσπίζεται ως ιδιώνυμο αδίκημα η δημόσια υποκίνηση μίσους.

Ο **N.4356/2015** (Βουλή των Ελλήνων, 2015) επεκτείνει την ισχύ του συμφώνου συμβίωσης και στα ομόφυλα ζευγάρια, αναγνωρίζει τους οικογενειακούς δεσμούς μεταξύ των μερών και ενισχύει τη σημασία και τις συνέπειες του συμφώνου. Ο N.4356/2015 επιδιώκει ισορροπία μεταξύ της ιδιωτικής αυτονομίας και της ανάγκης προστασίας των οικογενειακών σχέσεων, με βάση τις αρχές της ισότητας και της αλληλεγγύης.

Επιπλέον, ο **N.4443/2016** (Α'-232) (Βουλή των Ελλήνων, 2016) για την «Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού» αποτελεί τομή για την προαγωγή της αρχής της ισότητας και την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου στη χώρα μας. Με τον Νόμο προωθείται η αρχή της ίσης μεταχείρισης και η καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης,

ηλικίας, οικογενειακής ή κοινωνικής κατάστασης, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου, ενώ ενσωματώνονται στην ελληνική έννομη τάξη η Οδηγία 2000/43/ΕΚ και η Οδηγία 2000/78/ΕΚ της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο **N.4491/2017** (Βουλή των Ελλήνων, 2017) για τη νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου προβλέπει ότι το πρόσωπο έχει δικαίωμα στην αναγνώριση της ταυτότητας φύλου του, ως στοιχείο της προσωπικότητάς του και δικαίωμα στον σεβασμό της προσωπικότητάς του με βάση τα χαρακτηριστικά φύλου του (άρθρο 1).

Ως ταυτότητα φύλου νοείται ο εσωτερικός και προσωπικός τρόπος με τον οποίο το ίδιο το πρόσωπο βιώνει το φύλο του, ανεξάρτητα από το φύλο που καταχωρίστηκε κατά τη γέννησή του με βάση τα βιολογικά του χαρακτηριστικά. Η ταυτότητα φύλου περιλαμβάνει την προσωπική αίσθηση του σώματος, καθώς και την κοινωνική και εξωτερική έκφραση του φύλου, τα οποία αντιστοιχούν στη βούληση του προσώπου. Η προσωπική αίσθηση του σώματος μπορεί να συνδέεται και με αλλαγές που οφείλονται σε ιατρική αγωγή ή άλλες ιατρικές επεμβάσεις που επιλέχθηκαν ελεύθερα.

Ο Νόμος δεν προβλέπει ιατρικές προϋποθέσεις ή γνωματεύσεις και η διαδικασία είναι δικαστική μέσω του Άρθρου 782 Κ.Πολ.Δ., με την προϋπόθεση ότι το πρόσωπο είναι άγαμο, ενώ υπάρχουν ειδικές προβλέψεις για τα ανήλικα πρόσωπα άνω των 15 ετών.

Ο **Σωφρονιστικός Κώδικας** (Ν.2776/1999, όπως ισχύει μετά τον Ν.4985/2022) (Βουλή των Ελλήνων, 2022) ορίζει ρητά στο άρθρο 3 «Ισότητα στη μεταχείριση των κρατουμένων» ότι απαγορεύεται κάθε δυσμενής διακριτική μεταχείριση των κρατουμένων, ιδίως εκείνη που βασίζεται στη φυλή, το χρώμα, την εθνική, εθνοτική ή κοινωνική καταγωγή, την περιουσιακή κατάσταση, την αναπηρία, τις θρησκευτικές ή ιδεολογικές πεποιθήσεις, το φύλο ή την ταυτότητα φύλου ή τον σεξουαλικό προσανατολισμό.

Η **Εθνική Στρατηγική για την Ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+** (Ελληνική Κυβέρνηση, 2021) έρχεται σε συνέχεια της αντίστοιχης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και η δομή της έκθεσης ακολουθεί τους 4 άξονες που έχουν τεθεί από τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Σε αυτήν αναφέρονται, μεταξύ άλλων, το ζήτημα του σωματικού ελέγχου των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, ο οποίος πρέπει να γίνεται με σεβασμό στο στοιχείο της έκφρασης και ταυτότητας φύλου του ατόμου, και οι συνθήκες προσωρινής κράτησής τους. Τέλος, γίνεται αναφορά στις συνθήκες κράτησης των αιτούντων άσυλο ατόμων που ανήκουν στη ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα και στα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα με αναπηρία.

Γλωσσάρι εννοιών

Αμφιφοβία

Ο φόβος, ο αδικαιολόγητος θυμός, η μισαλλοδοξία ή/και το μίσος προς την αμφιφυλοφιλία και τα αμφιφυλόφιλα άτομα.

Πηγή: Προσαρμογή από Η ΛΟΑΤ κοινότητα και τα μέσα ενημέρωσης: οδηγός για επαγγελματίες ΜΜΕ (https://www.researchgate.net/publication/333756137_E_LOAT_koinoteta_kai_ta_mesa_enemeroses_odegos_gia_epangelmaties_MME)

Αμφιφυλόφυλο άτομο

Ένα άτομο το οποίο αισθάνεται σεξουαλική ή/και συναισθηματική έλξη για πάνω από ένα φύλο.

Πηγή: Εθνική Στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ (https://www.primeminister.gr/wp-content/uploads/2021/06/ethniki_statigiki_gia_thn_isothta_ton_loatki.pdf)

Διάκριση

Υπάρχουν διάφορες μορφές διακρίσεων, αλλά όλες μπορούν να οδηγήσουν σε θυματοποίηση και παρενόχληση. Άμεση διάκριση υφίσταται όταν ένα άτομο αντιμετωπίζεται λιγότερο ευνοϊκά από ότι ένα άλλο αντιμετωπίζεται, έχει αντιμετωπιστεί ή θα αντιμετωπιστεί σε παρόμοια κατάσταση, με βάση προστατευμένο χαρακτηριστικό όπως φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, θρησκεία ή πεποιθήσεις, αναπηρία, ηλικία, φύλο και σεξουαλικό προσανατολισμό. Έμμεση διάκριση υφίσταται όταν μια φαινομενικά ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική θα έβαζε τα άτομα ενός προστατευόμενου χαρακτηριστικού σε μειονεκτική θέση σε σχέση με τα άτομα που έχουν άλλα χαρακτηριστικά, εκτός αν αυτή η διάταξη, το κριτήριο ή η πρακτική δικαιολογείται αντικειμενικά από έναν θεμιτό σκοπό και τα μέσα επίτευξης αυτού του σκοπού είναι κατάλληλα και αναγκαία.

Πηγή: Προσαρμογή από Η ΛΟΑΤ κοινότητα και τα μέσα ενημέρωσης: οδηγός για επαγγελματίες ΜΜΕ (https://www.researchgate.net/publication/333756137_E_LOAT_koinoteta_kai_ta_mesa_eneme_oses_odegos_gia_epangelmaties_MME)

Έκφραση φύλου

Το σύνολο των χαρακτηριστικών που αφορούν τη συμπεριφορά, τρόπους, αναπαραστάσεις, που σχετίζονται με τον τρόπο που τοποθετείται και εκφράζει ένα πρόσωπο το φύλο του και γίνεται αυτό αντιληπτό από τον περίγυρό του.

Πηγή: Εθνική Στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ (https://www.primeminister.gr/wp-content/uploads/2021/06/ethniki_statigiki_gia_thn_isothta_ton_loatki.pdf)

Ίντερσεξ

Τα ίντερσεξ είναι τα άτομα γεννιούνται με χαρακτηριστικά φύλου (όπως τα χρωμοσώματα, τα γεννητικά όργανα ή/και την ορμονική δομή) που δεν

ανήκουν αυστηρά στα δύο κυρίαρχα φύλα ή ανήκουν ταυτόχρονα και στα δύο.

Πηγή: Εθνική Στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ (https://www.primeminister.gr/wp-content/uploads/2021/06/ethniki_statigiki_gia_thn_isothta_ton_loatki.pdf)

Κουήρ (Queer)

Αναφέρεται σε ανθρώπους που η συνείδηση του εαυτού τους βρίσκεται μακριά από τις νόρμες της ετεροκανονικότητας και της διμερούς αντίληψης για τα φύλα.

Πηγή: Εθνική Στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ (https://www.primeminister.gr/wp-content/uploads/2021/06/ethniki_statigiki_gia_thn_isothta_ton_loatki.pdf)

ΛΟΑΤΚΙ+

Αρκτικόλεξο (Λεσβίες, Ομοφυλόφιλοι, Αμφί, Τρανς, Κουήρ, Ίντερσεξ, και το +

αποδίδει οτιδήποτε πέρα από αυτές τις ομαδοποιήσεις).

Πηγή: Εθνική Στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ (https://www.primeminister.gr/wp-content/uploads/2021/06/ethniki_statigiki_gia_thn_isothta_ton_loatki.pdf)

Ομοφοβία

Ο φόβος, αδικαιολόγητος θυμός, μισαλλοδοξία ή/και μίσος που απευθύνεται στην ομοφυλοφιλία.

Πηγή: Προσαρμογή από Η ΛΟΑΤ κοινότητα και τα μέσα ενημέρωσης: οδηγός για επαγγελματίες ΜΜΕ (https://www.researchgate.net/publication/333756137_E_LOAT_koinoteta_kai_ta_mesa_eneme_roses_odegos_gia_epangelmaties_MME)

Ρατσισμός

Κοινωνική ή πολιτική διακρίσεων, που βασίζεται στο δόγμα της ανωτερότητας μιας φυλής, εθνικής ή κοινωνικής ομάδας και στην καλλιεργημένη αντίληψη των μελών της ότι

οφείλουν να περιφρουρήσουν την αμιγή σύσταση ,την καθαρότητα της ομάδας τους , καθώς και τον κυριαρχικό τους ρόλο έναντι των υπόλοιπων φυλετικών , εθνικών κοινωνικών κλπ ομάδων, που θεωρούνται από αυτά κατώτερες.

Πηγή: Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Γ. Μπαμπινιώτης

Σεξουαλικός προσανατολισμός

Η συναισθηματική ή/και σεξουαλική έλξη προς το άλλο φύλο, το ίδιο φύλο ή και τα δύο κυρίαρχα φύλα. Ο σεξουαλικός προσανατολισμός, σύμφωνα με την επιστημονική κοινότητα, δεν αποτελεί επιλογή. Επιπλέον δεν περιορίζεται μόνο στη σεξουαλική ζωή ενός ατόμου αλλά αφορά τη συνολική προσωπική και κοινωνική ταυτότητά του και συνδέεται στενά με τις προσωπικές σχέσεις που καλύπτουν την ανάγκη για αγάπη, δέσμευση και συντροφικότητα.

Πηγή: Εθνική Στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ (<https://www.primeminister.gr/wp->

[content/uploads/2021/06/ethniki_statigiki_gia_thn_isothta_ton_loatki.pdf](#))

Τρανς διεμφυλικά άτομα ή Είναι ένας όρος ομπρέλα, που περιλαμβάνει τα άτομα που η ταυτότητα φύλου τους διαφέρει από το φύλο που τους αποδόθηκε κατά τη γέννηση. Τα τρανς άτομα μπορεί να έχουν ετεροερωτικό, ομοερωτικό ή αμφιερωτικό σεξουαλικό προσανατολισμό, ενώ η ταυτότητα φύλου δεν σχετίζεται με κανένα τρόπο με τον σεξουαλικό προσανατολισμό.

Πηγή: Εθνική Στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ (https://www.primeminister.gr/wp-content/uploads/2021/06/ethniki_statigiki_gia_thn_isothta_ton_loatki.pdf)

Τρανσφοβία Είναι μια μήτρα πολιτιστικών και προσωπικών πεποιθήσεων, απόψεων, στάσεων και επιθετικών συμπεριφορών που βασίζονται σε προκατάληψη, αηδία, φόβο ή/και μίσος και που στρέφεται κατά άτομα ή ομάδες

που δεν συμμορφώνονται ή που παραβιάζουν τις προσδοκίες και τις νόρμες της κοινωνίας για το φύλο. Η τρανσφοβία επηρεάζει ιδιαίτερα τα άτομα των οποίων η ταυτότητα φύλου ή η έκφραση φύλου διαφέρει από τον εμφύλο ρόλο που τους έχει ανατεθεί κατά τη γέννηση και εκδηλώνεται με διάφορους τρόπους, π.χ. ως άμεση σωματική βία, τρανσφοβική ομιλία και προσβολή, διακρίσεις στην κάλυψη από τα μέσα ενημέρωσης και κοινωνικό αποκλεισμό. Η τρανσφοβία περιλαμβάνει επίσης θεσμοθετημένες μορφές διακρίσεων όπως η ποινικοποίηση, η παθολογικοποίηση ή ο στιγματισμός της μη τυπικής ταυτότητας φύλου και έκφρασης φύλου.

Πηγή: Προσαρμογή από Η ΛΟΑΤ κοινότητα και τα μέσα ενημέρωσης: οδηγός για επαγγελματίες ΜΜΕ (https://www.researchgate.net/publication/333756137_E_LOAT_koinoteta_kai_ta_mesa_eneme)

roses_odegos_gia_epangelmatie
s_MME)

Ταυτότητα φύλου

Ο εσωτερικός και προσωπικός τρόπος με τον οποίο το ίδιο το πρόσωπο βιώνει το φύλο του, ανεξάρτητα από το φύλο που καταχωρίστηκε κατά τη γέννησή του.

Πηγή: Εθνική Στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ (https://www.primeminister.gr/wp-content/uploads/2021/06/ethniki_statigiki_gia_thn_isothta_ton_loatki.pdf)

Χαρακτηριστικά φύλου

Τα χρωμοσωμικά, γονιδιακά και ανατομικά χαρακτηριστικά ενός προσώπου.

Πηγή: Εθνική Στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ (https://www.primeminister.gr/wp-content/uploads/2021/06/ethniki_statigiki_gia_thn_isothta_ton_loatki.pdf)

Βιβλιογραφία

Council of Europe. (1950). *Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου*. Council of Europe.
https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ell

European Commission. (2000). *Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. European Commission.
https://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_el.pdf

European Commission. (2010). *Σύσταση CM/Rec(2010)5 της Επιτροπής Υπουργών των κρατών μελών σχετικά με μέτρα για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου*. <https://rm.coe.int/16804c50b0>

European Commission. (2020). *Union of Equality: LGBTIQ Equality Strategy 2020-2025*. European Commission.
https://commission.europa.eu/document/download/5100c375-87e8-40e3-85b5-1adc5f556d6d_en?filename=lgbtiq_strategy_2020-2025_en.pdf

The Yogyakarta Principles. (2006).
<https://yogyakartaprinciples.org/>

Βουλή των Ελλήνων. (2014). *Νόμος 4285/2014. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως*.
<https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/98386/nomos-4285-2014>

Βουλή των Ελλήνων. (2015). *Νόμος 4356/2015*.

Βουλή των Ελλήνων. (2016). *Νόμος 4443/2016*.
Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
<https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/246224/nomos-4443-2016>

Βουλή των Ελλήνων. (2017). *Νόμος 4491/2017*.
Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
<https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/304143/nomos-4491-2017>

Βουλή των Ελλήνων. (2019). *Σύνταγμα της Ελλάδας*.
Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
<https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagma/>

Βουλή των Ελλήνων. (2022). *Νόμος 4985/2022 (Σωφρονιστικός Κώδικας)*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
<https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/832340/nomos-4985-2022>

Ελληνική Κυβέρνηση. (2021). *Εθνική Στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ 2020-2025*.
https://www.primeminister.gr/wp-content/uploads/2021/06/ethniki_statigiki_gia_thn_ishothta_ton_loatki.pdf

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (1992). *Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση*.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2007). *Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Μπαμπινιώτης, Γ. (2019). *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας (Ε')*.

Σωματείο Colour Youth Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας,
& ΚΜΟΠ - Κέντρο Κοινωνικής Δράσης και
Καινοτομίας. (2019). *Η ΛΟΑΤ κοινότητα και τα μέσα
ενημέρωσης: οδηγός για επαγγελματίες ΜΜΕ.*

Η παρούσα έκδοση υλοποιήθηκε από τη Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη.

Επιμέλεια: Ελένη Χαλκιά, Προϊστάμενη Τμήματος Διαχείρισης Καταστημάτων Κράτησης και Θεμάτων Μεταγωγών

Εικόνες: Freepik και Canva

Designed by surang, Icon Mela, nangicon, smashingstocks, smalllikeart / Freepik

Συντονισμός έκδοσης: Ιδιαίτερο Γραφείο Γενικής Γραμματέως Αντεγκληματικής Πολιτικής

Η έκδοση διατίθεται σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής.

Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής,
Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη
Π. Κανελλοπούλου 4, 10177, Αθήνα
Τηλέφωνα επικοινωνίας: 210 6988240-241
Email: gram.ggap@mopocp.gov.gr

Το έργο αυτό διατίθεται με άδεια Creative Commons. Αναφορά Δημιουργού - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 Διεθνές
Προκειμένου να δείτε αντίγραφο της άδειας επισκεφθείτε:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Αθήνα, 2024

**Μεταχείριση
ΛΟΑΤΚΙ+ κρατούμενων
ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
Γενική Γραμματεία
Αντεγκληματικής Πολιτικής